Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 6, 1879. | CHICAGO 23, ILL., PETEK, 5. JANUARJA (JANUARY 5), 1945 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 4

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Oklopne kolone prve ameriške armade v novi ofenzivi na zapadni fronti

Prva in tretja ameriška armada v ofenzivi na obeh koncih zapadne fronte. Nemci imajo še vedno dvajset pehotnih in oklopnih divizij na ozemlju, kjer so v teku ljute bitke. Sedma ameriška armada razdejala utrdbe Siegfriedove linije pred umikom v Francijo.—Nemške kolone izvršile protinapade na ruske pozicije na severozapadni strani Budimpešte. Ljute bitke na cestah glavnega ogrskega mesta se nadaljujejo.—Ameriški letalci potopili in poškodovali 25 japonskih parnikov

PARIZ, 4. jan.—Oklopne in pehotne kolone prve ameriške armade so prodrle štiri milje daleč v novi ofenzivi na severnem koncu zapadne fronte v Belgiji.

Nova ofenziva se je začela na 28 milj dolgi fronti na obeh straneh mesta Grandmenil, 20 milj severno od Bastogne. Medtem pa so nacijske čete ustavile prodiranje tretje ameriške armade vzhodno od Bastogne.

Radio Berlin je naznanil, da v ofenzivi pomagajo angleški oklopni oddelki in da je odšlo več oddelkov devete ameriške armade z aachenskega ozemlja v novo ofenzivo.

Paris, 4. jan.—Prva ameriška armada je začela že dolgo pričakovano ofenzivo na severnem koncu zapadne fronte pri Ardennesu, tretja ameriška armada pa na južnem koncu. Cilj ofenzive je zdrobitev nemške sile okrog 200,000 vojakov.

Kako daleč so prodrle kolone prve ameriške armade, ni znano. Poveljstvo te je le naznanilo, da je izvršila več napadov na nemške pozicije in zadala težke udarce sovražniku. Tretja ameriška armada je prodrla osem milj daleč.

Reporterji, ki se nahajajo na fronti, poročajo, da imajo Nemci še vedno dvajset divizij, med temi deset oklopnih, na ozemlju, kjer so v teku ljute bitke. Osem divizij je zavojevanih v bitkah s tretjo ameriško armado na 30 milj dolgi fronti, ki se razteza od St. Huberta do Wiltza. Tri kolone ameriške armade so udrle v Bourcy, devet milj severovzhodno od Bastogne.

Glavna nemška sila je koncentrirana na ozemlju pri Houffalizu, devet milj od Bastogne in pet milj od Bourcyja. Zavezniško poveljstvo poroča, da je feldmaršal Rundstedt izgubil najmanj 20,000 vojakov in 400 tankov v prvih šestnajstih dneh protiofenzive na zapadni fronti. Skupne nemške izgube od začetka protiofenzive znašajo čez 60,000 ubitih, ranjenih in ujetih vojakov.

Nemcem dela preglavice zalagalni problem. Dostavljati ne morejo orožja, živil in drugih potrebščin svojim silam v Belgiji, ker so zavezniške bombe razdejale komunikacijske zveze v ozadju fronte. Nemški vojaki, katere so ujeli Američani, so povedali, da niso dobili orožja in živil več dni.

Položaj se je zasukal Nemcem v prilog na fronti sedme ameriške armade, katere poveljnik je general Patch. Ta se je morala umakniti pod pritiskom nacijskih divizij z nemškega ozemlja na 55 milj dolgi fronti med Sarregueminesom in reko Reno v severovzhodno Francijo. Zdaj drži črto ob reki Lauter nedaleč od nemške meje.

Patch je naznanil, da so vojaški inženirji razdejali vse utrdbe Siegfriedove linije, katere je sedma armada zasedla v zadnjih tednih novembra preteklega leta.

London, 4. jan.—Moskva poroča, da so Nemci izvršili več protinapadov na ruske pozicije na ozemlju, ki leži 40 milj severozapadno od Budimpešte, da rešijo obkroženo vojaško posadko v glavnem ogrskem mestu. Poročilo dostavlja, da so bili protinapadi odbiti, zaeno pa priznava, da so Nemci reokupirali nekaj naselbin na južni strani reke Donave.

Poročilo ne omenja imen reokupiranih naselbin, pravi pa, da so Nemci zagnali pehotne in oklopne kolone v protinapade in da so utrpeli velike izgube.

Bitke na cestah v Budimpešti se nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo. Rusi so okupirali nadaljnjih 167 blokov mesta na obeh straneh Donave. Sedaj kontrolirajo 1062 blokov. Ruske topniške baterije bruhajo izstrelke na Budimpešto in mesto je v plamenih. Nemške in ogrske čete še drže osrčje Budimpešte, toda odpor se polagoma krha pod ruskimi udarci.

Berlin je priznal, da so ruske bombe in topniški izstrelki porušili del parlamenta in več drugih poslopij v središču Budimpešte.

Leyte, Filipini, 4. jan.—General Douglas MacArthur poroča, da so ameriški letalci napadli japonsko brodovje v bližini zapadnega obrežja Luzona, največjega otoka Filipinske grupe, in da so bombe potopile in poškodovale 25 ladij in parnikov. Nove ameriške čete so se izkrcale na otoku Mindoru brez odpora s strani japonske sile.

Admiral Chester W. Nimitz je naznanil nove bombne napade na japonske baze na Formozi, otoku Ryukyju in Nagoju, središče japonske letalske industrije. Bombe so razdejale več vojaških objektov in zanetile ogromne požare. Napadov se je udeležilo čez dvesto letečih trdnjav in bombnikov tipa B-29. Nimitz poroča, da se samo pet bombnikov ni vrnilo s svoje baze po izvršenih napadih.

Pravda okrcala papeža Pija

Očita mu, da ščiti nacijsko Nemčijo

Moskva, 4. jan.—Pravda, glasilo komunistične stranke, je obdolžila papeža Pija, da se je v svoji poslanici izrekel proti volji ljudstev in za politiko, ki naj bi zaščitila nacijsko Nemčijo in razbremenila njene voditelje odgovornosti za storjene zločine.

"Glede problemov, povezanih z ustanovitvijo mednarodne organizacije, ki naj bi ščitila in vzdrževala mir, je papež zavzel stališče enakopravnosti napram zmagovalcem in poraženccm," pravi Pravda. "To je enakopravnost napram miroljubnim državam in fašističnim agresorjem, ki so provocirali sedanjo vojno."

Pravda dalje pravi, da se svet ne sme čuditi, ker papež ni obsodil nemških divjakov. Papež je le ponovno demonstriral, da je proti ljudstvu, ki zahteva pravice in pravo demokracijo.

Upanje glede miru v Grčiji izginilo

Bitke v Atenah se nadaljujejo

Atene, Grčija, 4. jan.—Formiranje nove grške vlade, katere predsednik je general Nicholas Plastiras, ni ustvarilo možnosti glede končanja civilne vojne. Celo v momentu, ko so člani nove vlade prisegali pred škofom Damaskinosom, grškim regentom, so se vršile bitke med grškimi levičarji in britskimi četami v središču glavnega mesta in v vzhodnih predelih.

Možnost je, da bo britska oborožena sila pognala levičarje iz Aten in Pireja, pristaniščnega mesta v bližini, toda miru ne bo. Vsled dotoka beguncev v glavno mesto se je število prebivalcev povečalo na 1,500,000.

Britske vojaške avtoritete so naznanile formiranje grške armade okrog 200,000 mož. Ta sila, katero bodo avtoritete oborožile, bo zagnana v bitke proti levičarjem in gerilskim grupam v drugih krajih dežele.

Kakor prejšnji premier Papandreou, tako je tudi Plastiras sovražnik levičarjev. Doznava se, da je Plastiras demonstrativno odšel iz dvorane, v kateri se je vršila seja političnih grup, katere se je udeležil tudi George Siantos, tajnik grške komunistične stranke. S tem je pokazal, da je proti sklenitvi kompromisa s komunisti. Kakor Papandreou, se tudi Plastiras zanaša na pomoč britskih čet.

Turčija pretrga odnošaje z Japonsko

Britski zunanji urad pozdravil odločitev

London, 4. jan.—Turška vlada se je udala pritisku Velike Britanije in Amerike in naznanila, da bo pretrgala diplomatične in ekonomske odnošaje z Japonsko v soboto. Odločitev je padla na seji članov kabineta.

Britski zunanji urad je pozdravil odločitev turške vlade glede preloma odnošajev z Japonsko. Turški parlament je že prej sankcioniral odločitev.

Turčija je pred več meseci pretrgala diplomatične in ekonomske odnošaje z nacijsko Nemčijo, ko se je napetost med njo, Veliko Britanijo in Ameriko povečala. Pred prelomom z Nemčijo je bila turška vlada reorganizirana.

Poročilo iz Ankare pravi, da bo Turčija kot prvi korak zaprla japonsko poslaništvo in konzulate, ki so v bistvu gnezdo špionov. Doznava se, da sta Velika Britanija in Amerika pred nekaj tedni povečali pritisk na Turčijo z namenom, da izsilita prelom odnošajev z Japonsko.

Švedska priznala potop parnika

Stockholm, Švedska, 4. jan.—Avtoritete so priznale potop švedskega parnika Venersborga, ki je bil udeležen v obrežnem prometu, v bližini Karlskrone, niso pa razkrile detajlev. Mnenje prevladuje, da ga je potopila podmornica, katere identiteta še ni ugotovljena. Samo eden član posadke se je rešil.

Reprezentant Kruppovih tovarn aretiran

Stockholm, Švedska, 4. jan.—Sem dospelo poročilo pravi, da so gestapovci aretirali reprezentanta Kruppovih orožnih tovarn v Essenu na obtožbo, da je ustanavljal protinacijske celice. Ta je baron Wilmowsky.

USTANOVITEV REGENSTVA V JUGOSLAVIJI

Odločitev pade na konferenci "velike trojice"

ZAČRTANJE NOVIH MEJ NA BALKANU

London, 4. jan.—Poročilo, da je kralj Peter pristal na ustanovitev regenstva v Jugoslaviji v soglasju z dogovorom, ki sta ga sklenila maršal Tito, poveljnik osvobodilne armade, in dr. Ivan Šubašič, predsednik ubežne jugoslovanske vlade, v novembru preteklega leta je bilo po izjavi Titovih reprezentantov v Londonu in članov Šubašičeve vlade preuranjeno. Kralj Peter je bolan in se ni sestal s premierjem Churchillom in zunanjim ministrom Edenom ter razpravljal z njima o ustanovitvi regenstva, odkar sta se vrnila v London iz Aten.

Da bo regenstvo ustanovljeno v Jugoslaviji, je gotova stvar, toda formalna odobritev zavisi od premierja Churchilla, maršala Stalina in predsednika Roosevelta. Rusija je odobrila dogovor med Titom in Šubašičem, ko se je slednji mudil v Moskvi in konferiral s Stalinom. Pričakuje se, da bosta Velika Britanija in Amerika tudi odobrili dogovor v bližnji bodočnosti.

Ironija je v tem, da bo Churchill, monarhist po prepričanju, pripomogel k odstavitvi drugega kralja na Balkanu, jugoslovanskega kralja. Prvi je bil grški kralj Jurij, ki je moral na pritisk britskega premierja izročiti oblast grškemu regenstvu. Nobenega izgleda ni, da bo jugoslovansko ljudstvo pri plebiscitu, ki se bo vršil na podlagi dogovora med Titom in Šubašičem po zaključenju vojne, glasovalo za povratek kralja Petra v Jugoslavijo.

Titovi reprezentanti v Londonu se zanimajo za poročilo, katero je objavil newyorški list Times in se nanaša na začrtanje novih mej na Balkanu, kakor tudi usodo Trsta in Gorice. Izjavili so, da mora nova Jugoslavija uključevati obe mesti in zapadne bolgarske pokrajine, v terih živi čez milijon Macedoncev. Macedonija mora postati država v okviru federativne Jugoslavije.

Trdi se, da je nova bolgarska vlada že v načelu odobrila to spremembo. To pomeni odstranitev glavne ovire, ki bi lahko povzročila trenje.

Vprašanje uključitve Istre s Trstom vred v Jugoslavijo ne bo delalo preglavic. Okrog 600,000 Slovencev in Hrvatov hoče priti v Jugoslavijo in izgleda, da se tudi 250,000 Italijanov, ki bivajo v Trstu in Istri, ne bo upiralo.

Veliko število Macedoncev, ki žive v pokrajinah predvojne Grčije, predstavlja problem, katerega bo treba rešiti. Titovi reprezentanti so izjavili, da bo tudi ta zadovoljivo rešen v bližnji bodočnosti. Tito je zavzel stališče, da mora Solun ob Egejskem morju postati svobodna luka.

Londonski list okrcal kritike Eisenhowerja

London, 4. jan.—List Star je ostro okrcal kritike generala Eisenhowerja, vrhovnega poveljnika zavezniških sil v Evropi. "Na Eisenhowerja lete puščice kritikov, odkar so Nemci prebili fronto prve ameriške armade," pravi list. "Ti so prezrli uspehe, katere je dosegel v mesecih po invaziji Normandije. Dokler ne dobimo točnih informacij o vojnih operacijah, se moramo vzdržati obsodb. Največji kritiki so oni, ki nimajo pojma o vojnih operacijah."

Domače vesti

Smrt farmarja

Neelyville, Mo.—Dne 16. dec. je naglo umrl, zadet od možganske kapi, slovenski farmar Anton Pevec, star 55 let in doma iz vasi Ladnice, fara Šmihel pri Novem mestu. V to deželo je prišel, ko mu je bilo 17 let in tukaj je stalno bival od leta 1932, toda farmo si je bil že prej izdelal iz gozda. Zapušča odraslega sina in hčer.

Nov grob v Indiani

Blanford, Ind.—Po dolgi srčni bolezni je 22. dec. umrl Mike Štifter, ki so ga našli mrtvega v postelji. Star je bil 79 let in rojen v Prekopu pri Vranskem, Jugoslavija. Bil je član društva 474 SNPJ in k jednoti je pristopil l. 1906 v Weir Cityju, Kansas. Zapušča ženo, dve hčeri v West Allisu, Wis., Mary, por. Turck, in Albino, por. Smith, in tri vnuke.

Nov grob v Penni

Uniontown, Pa.—Dne 29. dec. je umrl Joseph Valicevic. On se je prehladil 13. dec., toda je delal še tri dni. Dne 17. dec. se je vlegel v posteljo, iz katere ni več vstal. Dne 29. dec. je bil prepeljan v bolnišnico, kjer je nekaj ur pozneje že umrl. Doma je bil iz vasi Drnovo, fara Leskovec pri Krškem in v Ameriki 32 let. Tukaj zapušča ženo, dva sinova, hčer in bratranca, v starem kraju pa polbrate in sestre, če še žive.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po dolgi bolezni je umrl John Vidmar, star 49 let in doma iz vasi Lopata pri Hinjah, odkoder je prišel v Ameriko pred 30 leti.—V Italiji se nahaja v bolnišnici Pvt. Anthony J. Cotman, sin družine Mathew Cotman iz Collinwooda, ki je bil ranjen 4. okt. v Franciji. Star je 23 let in v armadi od januarja 1944.

Amerika ustanovila nov urad

Spadal bo v območje generala Clarka

Washington, D. C., 4. jan. — Državni tajnik Edward R. Stettinius je naznanil ustanovitev novega urada za avstrijske zadeve, ki pride v območje generala Marka Clarka, poveljnika zavezniških sil v Italiji. Stettinius je dejal, da je ustanovitev urada potrebna zdaj, ko se ruske čete vale proti avstrijski meji.

Za načelnika urada je bil imenovan Hamilton F. Armstrong, svetovalec državnega departmenta o mednarodnih političnih problemih. On je bil posebni pomočnik Johna G. Winanta, ameriškega poslanika v Londonu.

John G. Erhardt je bil izbran za političnega svetovalca o avstrijskih zadevah generala Clarka, za njegovega pomočnika pa Cecil W. Gray, bivši tajnik Cordella Hulla. Za ekonomskega svetovalca Erhardtu je bil imenovan James L. McCamy.

Vojaške avtoritete raztegnile kontrolo nad kompanijo

Chicago, 4. jan.—Vojaške avtoritete, ki so prevzele trgovine Montgomery Ward & Co. v Chicagu in sedmih drugih mestih, so raztegnile kontrolo. Odstavile so nadaljnja dva uradnika zaradi nepokorščine. To sta A. R. Willkies in Lloyd Footh.

Člani bolivijske vlade resignirali

La Paz, Bolivija, 4. jan.—Vsi člani vlade predsednika Gualverta Villaroela so resignirali zaradi konflikta z voditelji političnih strank. To vlado je nasledil kabinet, v katerem ima narodno revolucionarno gibanje tri pozicije.

Novi kongres se sestal v zasedanju

Preiskava neameriških aktivnosti se nadaljuje

Washington, D. C., 4. jan.—Novi kongres se je včeraj sestal v svojem zasedanju in sprejel predlog za ustanovitev novega odseka, ki bo nasledil Diesovega in nadaljeval preiskavo neameriških aktivnosti. Predlog je bil sprejet z 207 proti 186 glasovom.

Ustanovitev novega odseka je predlagal kongresnik Rankin, demokrat iz Mississippija, kljub opoziciji s strani pristašev Roosseveltove administracije. Za predlog so glasovali demokrati iz južnih držav in republikanci.

Bivši kongresnik Dies je pohvalil kongresnike, ki so glasovali za predlog, da se delo, katero je on začel pred šestimi leti, nadaljuje. Dies je dejal, da komunizem dviga glavo v vseh deželah, kjer so zavihrale ruske zastave, kakor tudi v Ameriki. Kongresniki, ki so se izrekli za nadaljevanje preiskave neameriških aktivnosti, so demonstrirali, da se zavedajo komunistične nevarnosti.

Poslanica predsednika Roosevelta o stanju Unije bo prečitana v kongresu v soboto. V tej bo Roosevelt orisal potek vojne in notranjo ter zunanjo politiko.

Poljska stranka obsodila odbor

Velika Britanija in Amerika posvarjeni

London, 4. jan.—Poljska kmečka stranka, katere vodja je bivši premier Stanislav Mikolajczyk, je ostro obsodila poljski odbor v Lublinu, ki se je proglasil za začasno poljsko vlado. Objavila je deklaracijo s trditvijo, da je odbor uzurpiral privilegije in funkcije, ki spadajo v območje ubežne vlade v Londonu, katero zavezniki z izjemo Rusije priznavajo.

Deklaracija uključuje tudi svarilo, naslovljeno Veliki Britaniji in Ameriki, da bosta povzročili razkol med zavezniki, če bosta sledili Rusiji in priznali poljski odbor kot začasno vlado. Priznanje bi bilo sankcioniranje komunistične Poljske, ki bi kot taka prišla pod oblast sovjetske Rusije in izgubila svojo neodvisnost in suvereniteto.

Voditelji poljske kmečke stranke so izjavili, da je odbor v Lublinu popolnoma ignoriral "poljsko podtalno državo, katero predstavlja svet narodne enotnosti, podtalni parlament Poljske, ki uključuje reprezentante vseh poljskih političnih strank." Dalje so izjavili, da odbor v Lublinu sploh ne reprezentira poljskega ljudstva in je le orodje sovjetov.

Vatikan okrcal "krščanske levičarje"

Rim, 4. jan.—Osservatore Romano, glasilo Vatikana, je ponovno naglasil, da sta katoličanstvo in komunizem nedružljiva, ko je udaril po "krščanski levici," grupi, ki se je prej imenovala katoliška komunistična stranka. Glasilo pravi, "da so nauki krščanske levice v nasprotju z nauki katoliške cerkve in oni, ki jih širijo, ne govore v imenu kristjanov."

Promet med severno Italijo in Nemčijo ustavljen

Chiasso, Švica, 4. jan.—Železniški promet med severno Italijo in Nemčijo je bil ustavljen zadnji ponedeljek, se glase sem dospela poročila. V prvih tednih decembra so vlaki vozili pohištvo in drugo v Italiji naropano blago v Nemčijo.

ZAVEZNIŠKE VLADE V OSVOBOJENIH DRŽAVAH

Posledica kritike britske intervencije v Grčiji

VELIKA BOJAZEN PRED ANARHIJO

London, 4. jan.—Zavezniške diplomatične potežkoče, izvirajoče iz ideoloških trenj in homatij, so dobile odmev v Londonu. Velika Britanija bo skušala pridobiti sovjetsko Rusijo in Ameriko za sprejetje programa glede skupnega vladanja in nadzorstva osvobojenih držav, da se preprečijo nasilja.

Novo politiko narekuje ostra kritika britske vojaške intervencije v Grčiji. Poučeni krogi trdijo, da bo Churchill priporočal skupne zavezniške napore, da se postavi začasna kontrola v osvobojenih deželah, kadar se pokažejo resne komplikacije. O Churchillovem načrtu so bile informirane nekatere ubežne vlade v Londonu.

Churchill je že namignil, da je za raztegnitev oblasti zavezniške kontrolne komisije, ko je govoril o potrebi mednarodnega zaupanja. Oblast te komisije je zdaj omejena na pokrajine sovražnika, katere so osvobodile zavezniške oborožene sile. Britski premier je imel v mislih Grčijo, kjer je britska intervencija poslabšala položaj.

Ko se je Churchill mudil v Atenah in konferiral z voditelji grških političnih strank, je naznanil, da se bo kmalu sestal s predsednikom Rooseveltom in maršalom Stalinom in da bodo skupno razpravljali o situaciji. Takrat je tudi naglasil, da je treba storiti korake za preprečitev anarhije.

Ameriški vojni tajnik Henry L. Stimson je nedavno izjavil, da je nacijski propagandni urad stalno na delu, da povzroči razkol med zavezniki. Civilno vojno v Grčiji je omenil kot dokaz trenja med zavezniki.

Mnenje prevladuje, da je konflikt v Grčiji le uvod v druge, ki se pojavijo v evropskih državah. Ljudstva v mnogih državah so že demonstrirala opozicijo proti zunanjemu vmešavanju.

Civilisti bežé iz Alzacije

Bojazen pred povratkom nemških čet

Saverne, Alsacija, 4. jan.—Civilisti bežé iz Alzacije, odbojne province med Francijo in Nemčijo, proti zapadu iz bojazni pred povratkom nacijskih čet. Nemško poveljstvo je zagnalo nove divizije v napade na pozicije sedme ameriške armade na zapadni fronti.

Beg civilistov je sledil poročilom iz Berlina, da se bodo Nemci kmalu vrnili v Strasbourg, glavno mesto Alzacije. Večino beguncev tvorijo stari ljudje, ženske in otroci.

Ceste so natrpane z begunci. Mnogi nosijo svojo imovino v vrečah in v njihovih očeh se odraža strah. Položaj je zdaj drugačen nego je bil pred nekaj tedni, ko so ameriške in francoske čete drobile odpor nemških sil v Alzaciji in vlivale upanje množicam, da je osvoboditev blizu.

Portugalska odstopila baze Ameriki

London, 4. jan.—Nepotrjeno poročilo iz Barcelone, Španija, pravi, da je Portugalska odstopila letalske in mornarične baze na Azorskih otokih Ameriki. Tri baze so na otoku Santa Maria.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cook County $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (January 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Razočarani liberalci

Vsi oni "newdealovci", ki so zadnja leta slepo drveli za zunanjo politiko administracije in obmetavali z "izolacionistom" vsakega, ki ni postal enak derviš, so danes silno razočarani. Še pred par meseci, oziroma še pred štirimi, petimi tedni so se klanjali pred velikim Mojzesom v Beli hiši kot se klanja pravoveren mohamedanec pred podobo svojega boga, Mohameda. Danes pa tako razočaranje . . .

To razočaranje sije iz vseh liberalnih publikacij, ki so slepo drvele za administracijo in za vse "apizarstvo" z Darlani, Badogliji, Franki in višijevci dolžile "apizarje" in "fašiste" v državnem departmentu, ne Roosevelta ali Hulla. Slednja dva, posebno pa predsednika so ščitile in zagovarjale, češ, da on ni kriv, ker zunanji politiki ne more posvetiti dosti časa; to mora prepuščati drugim, ker je sam preveč zaposlen z vojaško strategijo . . . Vsled tega tudi ne more posvečati dosti časa domačim problemom . . .

Ta "linija" pranja Bele hiše je postala nekakšen nauk pri vseh liberalnih publikacijah, ki izhajajo v New Yorku—The Nation, New Republic, New Leader in še par drugih, yes, tudi—Daily Worker. Vse te publikacije so iz besede "izolacionist" tudi napravile politično psovko.

Zadnje številke vseh teh publikacij (edina izjema je "komunistični" Daily Worker!) so pa natrpane bridkega razočaranja. Kar čez noč so se jim odprle oči in liberalci pa socialni demokratje so pred sabo zagledali grdo realnost—same imperialistične intrige! Oči jim je deloma odprl sam veliki Mesija v Beli hiši, deloma pa Churchill in Stalin.

Med najbolj razočaranimi so uredniki New Leaderja, ki so zadnja leta prav tako slepo drveli za Rooseveltom kot najbolj otroško-naivni liberalci. Ti ljudje, ki bi lahko vedeli bolje, so zdaj čez noč spoznali, da ameriške zunanje politike ne vodi "nihče drugi kot predsednik." Zdaj pravijo, da je bil Roosevelt svoj lastni državni tajnik in še bolj definitivno bo v bodoče. Novi državni tajnik Stettinius in glavni pomočniki bodo le njegovi (predsednikovi) sluge . . .

Da je med liberalci tako hitro po volitvah prišlo do tega razočaranja, so v glavnem trije razlogi. Prvi je, ker je predsednik postavil na čelo državnega departmenta "same milijonarje in multimilijonarje"—izjema je le poet MacLeish, "ki bo moral opevati zunanjo politiko, ki jo bodo določili in vodili reprezentantje Wall Streeta."

Drugi vzrok je poteza Roosevelta, s katero je cinično proglasil Atlantski čarter za—krpo papirja. New Leader zdaj pravilno ugotavlja, da je to storil, kakor tudi postavil na čelo državnega departmenta prave zastopnike velekapitala zato, "da se bo s Churchillom in Stalinom lahko odprto spustil v imperialistično tekmo."

Tretji in glavni vzrok pa je razplet mednarodne politike velesil, ki iz te svetovne tragedije "z vsakim dnem bolj in bolj napravlja pravo imperialistično vojno"; ta politika, kakor čitamo v New Leaderju in tudi v drugih liberalnih publikacijah, "že danes ustvarja obrise tretje svetovne vojne, v kateri bodo dajali življenja današnji majhni otroci . . ." O tem ima brilijanten članek urednik New Leaderja v božični izdaji pod naslovom: "Santa Clause and the Myth of Atlantic Charter."

Sedanji urednik Prosvete ima pri vsem tem neko sardonično zadoščenje, toda bi veliko raje videl, da bi bil on proglašen za največjega zmotljivca kot pa da vidi to razočaranje med liberalci in uredniki New Leaderja. Ko je pisec teh vrstic pred približno štirimi leti poslal New Leaderju članek, v katerem je pobijal politiko slepega drvenja v vojno in naglašal potrebo, da Amerika pred svojim zapletenjem v vojno izdela pozitiven mirovni program za odpravo imperializma, reorganiziranje Evrope v demokratično federacijo itd.—in da za ta program vnaprej pridobi (ali prisili) Anglijo (Hitler takrat še ni bil napadel Rusije), je od urednika New Leaderja dobil odgovor približno sledeče vsebine:

"Vaš članek je dober . . . priznavamo, da ste iskren socialist . . . toda v New Leaderju ne moremo dobiti prostora, da bi ga priobčili . . . Oglasite se raje s komentarjem tega in tega članka . . ." (Tisti članek je potem v nekoliko skrajšani obliki priobčil Socialist Call, "ki se tudi ni strinjal z njim . . .")

Če bi bili ameriški liberalci, socialisti, socialdemokrati in progresivci—oni, ki so bili za intervencijo, kakor tudi oni, ki so bili proti iz enega ali drugega razloga—prisilili ameriško vlado, da bi bila pred zapletom v vojno izdelala dalekosežen in tudi konkreten program, ki bi po porazu osišča dal svetu demokratičen in pravičen mir, bi se ta vojna danes ne razvijala v golo imperialistično klanje, katerega na horizontu že čaka nova, še večja človeška tragedija čez par desetletij ali še prej.

Čas za to je bil takrat predno je kongres sprejel "lendleasni" zakon, ali pa takoj potem. Takrat bi bila ameriška vlada lahko prisilila Anglijo in druge evropske države na likvidacijo imperializma, na reorganiziranje Evrope v demokratično federacijo in na druge točke, ki bi po porazu osišča omogočale mirno sožitje narodov. Po Hitlerjevem napadu Rusije bi bila lahko na slične pogoje prisilila tudi Stalina kot pogoj za "lendleasno" pomoč.

Ampak ameriški liberalci z vsemi "levičarji" vred so bili takrat slepi, kakor so bili—in so še sedaj—slepi tudi visoki državniki v Washingtonu. Glavno vprašanje je bilo: "Ali si za intervencijo ali proti?!" Če si bil proti, si bil—"izolacionist," trapast pacifist, ali pa posredno ali neposredno orodje Hitlerja. Nihče se ni brigal za veliko bolj važno vprašanje: pod kakšnimi pogoji bo ta dežela zopet doprinesla svoje velike žrtve—da se bo zapletla v vojno, je bilo lahko jasno vsakemu, kdor ni bil slep. Žal, da je bila slepa ogromna večina. Zato je že danes veliko razočaranje.

Glasovi iz naselbin

ZVERINSKO DIVJANJE NACISTOV V METLIKI

Chisholm, Minn.—S posredovanjem Rdečega križa sem prejel pismo iz stare domovine, katerega je pisala moja svakinja Antonija Nunar, poročena Potak. Pismo sem najprvo poslal Karolini Kriznar, Golden, Colo., katera je sestra Antonije Nunar.

Pismo je datirano 4. avgusta l. 1944 in se glasi:

"Dragi Silvester!

Te dni sem izvedela, da se lahko piše v Ameriko. Hitro sem priliko izrabila, ker imam vzrok! Najprvo Ti sporočam, da je umrl naš ate, in sicer 6. novembra l. 1941. Bolan je bil samo dva dni. Star je bil 85 l. Zelo nam je bilo hudo, ker je bil jako dober in ni bil kljub starosti niti malo siten, kot je navada starih ljudi.

Drugi vzrok, da Ti pišem, pa je naša velika nesreča, ki nas je zadela pred kratkim, to je 16. julija 1944. Nemci, ustaši in Črkezi (to so ruski izdajalci—izrodki človeštva!) so pridrveli v Metliko in požgali v eni uri 112 poslopij, med katerimi je bila tudi naša draga domačija.

Zgorelo nam je vse: hiša, pod, hlev, svinjaki, pohištvo, obleka, čevlji, orodje, a kaj bi naštevala. Pod je bil poln krme (osem vozov). Komaj, da smo rešili prašiče in eno kravo, ostala živina pa je zgorela, ker na kako rešitev ni bilo misliti. Ko je gorelo, so nam držali brzostrelke pod nosom. Nimaš pojma, kaj se je godilo v Metliki tisto usodno in nesrečno uro. Zgodilo se je ravno v nedeljo opoldne. Metlika je bila v groznih plamenih, ki so jih zanetili ti izrodki človeštva.

Štefan, otroci in mnogi drugi so pobegnili iz Metlike dan poprej, mama in jaz pa sva ostali doma. Mene so potem prijeli na Zalokarjevem vrtu, me hudo pretepli, strgali vso obleko raz mene, mi zamašili usta s travo, ukradli denar in me metali po tleh. Bogve, kaj bi se z menoj zgodilo, ako ne bi pričela od zadaj napadati naša partizanska vojska. Tedaj pa so pobegnili, kakor da bi jih podil sam hudič.

Silvester, mi smo goli in bosi. Zgorelo nam je vse, vse! Pustili nam niso niti, da bi rešili živila. Kar niso zmetali v ogenj, so pa naložili na svoje vozove.

To je nemška kultura! To zverinsko razdejanje in ropanje se je izvršilo pod nemško in ustaško komando! Izmed nas sem prestala največ jaz.

Dragi Silvester. Lepo Te prosim, ako nam moreš kaj poslati. Prosim Te v imenu mame in ostale družine. Sedaj spimo na tleh na nekem podu. Obleko imamo samo tisto, ki smo jo imeli na sebi ob času požarja. Toda kaj bi Ti pisala. Ako moreš, pošlji nam kaj, posebno zimsko obleko, kajti tu se ne dobi ničesar niti za denar. Trgovine so zaprte že leto dni. Toliko smo imeli vsega, a sedaj nimamo ničesar. Silvester, prosim Te, pošlji to pismo moji sestri Lini, ker jaz ne vem njenega naslova in ne vem, če bo Tvoj naslov pravilen.

Prisrčno Te pozdravljamo, kakor tudi Lino,

Vaša Tonca Polak."

Zgornje pismo sem prejel dne 4. decembra. Mož od Tonce Polak je bil svoje čase v službi na postaji kot podnačelnik, potem pa je služboval na Mahični pri Karlovcu in v Ozbu. Ko pa se je pričela vojna, je najbrže prišel v Metliko in se oprijel kmetijstva.

Kaj se je zgodilo 16. julija, vam pove pismo. Mnogo je rojakov v tej deželi, katerim je znana stara Nunarjeva hiša, a nova hiša pa tudi meni ni znana, ker je bila zgrajena pozneje, in sicer ob novi cesti, ki je peljala čez Fačurckov vrt poleg Furta in je zavila pri Starihi zopet na staro cesto. Sodim, da so najbrže zgorele vse hiše v tisti okolici, kajti 112 hiš je veliko število.

Gotovo bo marsikateri vprašal, kaj se je zgodilo z njegovo rojstno hišo. V Ameriki nas je precej Metličanov, toda le redko kdaj se kdo oglasi. Izjema pa je George Gornik. Le piši, George! Ne ustraši se kritike. Človek pač ne more vsem ugoditi. Pišeš, da si s pisanjem preganjaš revmatizem, jaz pa s šivanko. Šivam noč in dan, a za špancir mi ni nič mar. Včasih sem se rad malo sprehodil po delu, a sedaj mi počitek najbolj ugaja. Tudi kozarček vina mi ne škodi.

Čital sem pismo, ki ga je priobčila Kristina Kostelic iz Montane. Nje ne poznam, ali poznal sem njenega očeta, s katerim sva skupaj v šolo hodila. Njihova hiša je poleg železniške proge.

George, hrani denar na kupček in mogoče bi lahko šla skupaj pogledat v Metliko. Obiskala bi tudi Trst, kajti gotovo bi ga rad zopet videl.

Silvester Novak, 110.

NA NASLOV SEBIČNEŽEV

Bellingham, Wash.—Ko sem bil v Trstu in živel med drugimi narodi, največ med štajerskimi in koroškimi Nemci in Tržačani, sem imel dovolj prilike spoznavati ljudi. Marsikaj se človek med njimi nauči.

V Trstu so tedaj govorili večinoma italijanščino, a v okolici pa slovenščino. V mestu je bilo tudi precej nemških delavcev. Bili so naprednega mišljenja in so zelo držali skupaj. Če je bil kje Nemec, so ga kmalu našli in sprejeli med se. Že v naprej so sestavljali načrte za razne domače zabave. Na zabave so drug drugega vabili; med nje je bil dobrodošel vsakdo, ako je govoril njih jezik. Med njimi ni bilo druge politike, razen da se je poveličevalo nemško kulturo. Tako je včasih padla pikra beseda na račun slovanskih narodov, posebno Rusov.

V tistih časih mi ni bila na mar politika in je tudi nisem razumel, a zdaj mi prihaja marsikaj na um in se vprašujem: Ali smo Slovani res zadnji narod na svetu? Ko čitamo vesti iz starega kraja o junaških partizanih, o hrabrosti in močі sovjetske rdeče armade, katero danes občuduje ves svet, je to velikega pomena in dovolj razloga, da je vsak Slovan lahko ponosen na svojo narodnost in se mu ni treba izdajati in zatajevati svoje narodnosti, kakor so se nekoč mnogi Slovenci izdajali za—Nemce ali pa Avstrijce.

Vzlic temu, da so naši rojaki v stari domovini, naši hrabri partizani ovekovečili slovenskò oz. jugoslovansko ime pred vsem svetom, pa vidim v Prosveti imena oseb, ki so darovale za njih samo 25c. Saj 25c niti ne pokrije stroškov, ki so v zvezi s tiskanjem imen dotičnikov, ki darujejo tistih par centov! Ko človek vidi tako sebičnost, se nehote vpraša, če nimajo naši sovražniki nekaj prav, ko pravijo, da smo neciviliziran narod, narod, ki je bil ustvarjen, da robota in služi drugim . . . Da, ako bi bili vsi taki, ki ne bi bili pripravljeni žrtvovati več kot 25 centov za naše junaške brate in sestre v stari domovini, potem bi bila taka sodba o nas pravična, toda vsi Slovenci niso taki Janezi Nedami.

Mnogi se zavedamo, da smo ustvarjeni za nekaj večjega kot samo za robotanje in podrejenost drugim. Mi se zavedamo, da ne živimo samo zato, da redno bašemo svoje želodce in ustrezamo svojim strastem. Imamo dušo, srce in ponos, da se ne ponižamo pred nikomur. To danes dovolj glasno izpričujejo naši hrabri partizani, slovenski in jugoslovanski narod, kateri si bo kmalu priboril zmago.

Do tukaj je vse lepo. Ampak vprašam vse one, ki niso do sedaj iz enega ali drugega razloga darovali še nič, ali pa se ponižali na stopnjo berača in prispevali samo borih 25 centov, zakaj so tako sebični, in ali res mislijo, da komu nasprotujejo, ker "nalašč" nič ne dejo? Ali je tako obnašanje ponosnega Amerikanca? Ali ne veš, da si se sam ponižal na stopnjo navadnega idiota, kateremu ni zameriti, ker ne ve, kaj je prav in kaj ni? Ali se ne bi obrnil proč z gnusom od rojaka, ki bi te ponižal na navadnega berača s svojim kvodrom? Mislim, da bi sleherni Slovenec, ki bi bil v enakih razmerah, raje umrl kot pa sprejemal tako ponižanje, posebno še, ker so danes priznani po vsem svetu kot največji junaki. Dovolj!!

George Gornik.

O SLABI LETINI IN DRUGO

West Middlesex, Pa. — Sedaj, ko je leto 1944 za nami, želim povedati našim farmarjem po drugih državah, da smo imeli pri nas veliko smolo s pridelki. Spomladi, ko je bil čas za oranje, je deževalo in zemljo smo tako stlačili, da je bila kasneje trda ko na cesti. Ko smo pa posejali koruzo, je prenehalo deževati in imeli smo tako veliko sušo kot še nobenkrat poprej. Od maja meseca pa skoro do konca zadnjega leta nismo imeli poštenega dežja. Le tu in tam je malo porosilo in seno smo pospravili pod streho, ne da bi nas namočil dež.

Atave nam ni bilo treba kositi, ker so se po prvi košnji celo korenine posušile in vsled tega bo mnogim primanjkovalo krme. Tudi pašniki so bili ničasti. Vode pa še danes tu in tam primanjkuje, tako da smo morali biti ves čas varčni z njo. Sosed mi je pripovedoval, da bi rad zaklal prašiča, toda mora počakati dežja, kajti vode ima komaj za drugo rabo. Tako smo bili dolgo časa "suhi" v teh krajih. Tudi mestno časopisje nam priporočalo, hraniti vodo. No, Bog pa nas ni še z male lince pogledal, da bi videl, da se nam godi krivica. Na drugi strani pa imamo obilo pijače, samo če imaš groš in se ga lahko pošteno nalezeš. No, zdaj pa bo tudi suše konec, ker smo dobili veliko snega.

Lovska sezona je končana. Mnogi lovci so se pritoževali o slabi sreči. Le ta ali oni je dobil kakšnega zajčka. Kar se pa tiče večjih živali, kot so medvedi ali srnjaki, so pa prišli naši lovci prazni domov. Ko so bili na lovu na medveda, so videli srnjaka, ko pa so šli na lov na srnjake, so videli pa medveda.

Res grda smola! Najsrečnejši je bil Tone Trantel. Zjutraj je šel od doma, zvečer pa je bil že doma s srnjakom.

Tudi jaz sem se dvakrat odpeljal 50 milj daleč, da bi dobil srnjaka, toda mi ni prišel pred oči. In tako se sedaj troštamo, da bo drugo leto boljše. Ker smo divjačino pustili v gozdovih, se bo gotovo podvojila. . .

V teh krajih delujemo tudi za naše uboge, raztrgane in bolne reveže v stari domovini in prosimo za obleko in denar; nabrali smo že nekaj obojega, toda ne toliko kot smo pričakovali. Lahko bi veliko več, toda nekateri menda nimajo srca do stare domovine in našega trpečega naroda. Največkrat prispevajo ene in iste osebe, medtem ko so nekateri nikoli ne zganejo, ali pa darujejo zelo malo.

V Ameriki nam ničesar ne manjka. Imamo dovolj jedil, obleke, obuval in drugih stvari. Sedaj tudi dobro delamo, kakor še nikoli poprej, in ker delamo, imamo tudi denar. Navzlic temu pa ne slišimo naših v nebo vpijočih revežev v stari domovini, ki so raztrgani, lačni, bosi in brez strehe. Kličejo nas na pomoč, prosijo nas, da jim rešimo življenje. Kdor se sedaj ne zgane, kdor jim sedaj ne pomaga, jim ne bo nikoli pomagal, pa naj se še tako izgovarja.

Vsi jim pomagajmo sedaj, ko je še čas! Pomagajmo jim z denarjem in obleko in drugimi potrebščinami. Pokažimo, da smo vredni sinovi in hčere slovenske matere. Da, kdor ne pomaga sedaj, ni vreden, da ga je rodila slovenska mati, ni vreden, da nosi slovensko ime!

Na sveti večer je naš mladinski krožek priredil lepo igro in petje. Ves čisti dobiček je namenjen za naše brate in sestre v stari domovini.

Naj še omenim, da me ni pozabil Miklavž. Oskrbnik Slovenskega narodnega doma v Clevelandu mi je poslal zavojček na roko izdelanih "cigar". Najlepša hvala, Jože! Prvo božično voščilo pa sem prejel iz Puebla od družine Boltezar.

Končam in želim, da bi v letu 1945 pisali dopise v Prosveto vsi oni, ki so jih do sedaj samo čitali. Upam, da si boste nabavali novo pero in pričeli pisati dopise, katere bomo radi čitali in nič zabavljali čez nje.

Pozdrav vsem čitateljem Prosvete!

Anton Valentinčič.

V FONTANI NA DELU ZA STARO DOMOVINO

Fontana, Cal.—Pazno čitam dopise v Prosveti in drugih slovenskih listih in vidim, da vlada v mnogih slovenskih naselbinah veliko zanimanje za naše uboge rojake v stari domovini. Zbirajo skupaj denar, obleko in druge potrebščine. Čast in priznanje vsem, ki se trudijo in žrtvujejo za naše brate in sestre v stari domovini.

Tudi naša naselbina, čeravno majhna, se je potrudila in zbrala skupaj precej oblek, obuvala in denarja. Rojak Mike Misoury je poslal na pristojno mesto 963 funtov obleke, obuval in drugih potrebščin. Stroški pošiljke so znašali $70.63.

Ko smo imeli skupaj zbrano robo, je bilo vprašanje kje dobiti denar za stroške pošiljatve. Dne 19. novembra pa je imelo sejo društvo št. 723 SNPJ in članstvo je sklenilo, da se pobira prostovoljne prispevke za ta namen. V nekaj minutah smo zbrali skupaj $66. Ker pa je manjkalo še $4.63, se oglasi sestra Hočevar in prispeva $4.63 in tako smo imeli skupaj potrebno vsoto.

Po seji društva št. 723 SNPJ pa smo imeli sejo podružnice št. 41 SANSa. Predsednik je bil zelo presenečen, ko je izvedel, da smo skupaj zbrali omenjeno vsoto in lepo se je zahvalil vsem navzočim za prispevke. Dejal je tudi, da ima še precej obleke in obuvala na rokah in robo še vedno dobiva. On je namreč dal oglas v San Bernardino Sun in prejel je mnogo zavojev od vseh strani in dosti nove obleke. Po tem poročilu je bilo sklenjeno, da se bodo še nadalje pobirali prostovoljni prispevki.

Za nabiranje prispevkov sta se javili sestri Mally Vidergar in Frances Rihtar. Podali sta se okrog rojakov in imeli lep uspeh. Nabrali sta $90.50. Skupni prispevki pa znašajo $167.13.

Rojak Misoury je še odposlal 537 funtov. Odposlal je dne 7. novembra, kar pa bo ostalo denarja, pa ga bomo poslali v urad SANSa.

Največ dela je izvršil brat Mike Misoury. On je hodil okoli in vozil skupaj obleko. Priznanje gre tudi njegovi ženi Mary in drugim ženskam, ki so pomagale obleko urediti, da je bilo vse v dobrem stanju, ko smo odposlali. Najlepša hvala tudi Mally Vidergar in Frances Rihtar, ki sta se potrudili, da sta nabrali tako lepo vsoto. Hvala tudi vsem onim, ki so darovali.

Po $5 so darovali sledeči: Anton Rihtar, Frances Rihtar, Anton Blatnick in žena, Chas. Jurkoshek, V. Vidergar in žena, Steve Momcilovice, John Tudor, Anton Vidmar, Rosi Vidmar, Mike Misoury in žena, L. Lipovec in žena, L. Turek in žena, Anton Resnar, L. Parkel in žena, F. Pikel in žena, T. Lazar in žena, Frank in Louis Golob, J. Rupar in žena, B. Musich in žena, A. Cudar in žena, L. Novak in žena in P. Muhar in žena; A. Hočevar in žena $4.63.

Po $3: M. Pleše in žena, Joe Pleše in žena, Leo Resnar in žena, Leo Resnar in žena, J. Gospodarich in žena, Jankovich in žena; Steve Rihtar $2.50.

Po $2: Anton Farmar, Kristina Jontez, Josephine Rosa, Tom Frank, Albert Zalokar, Mary Baletich, Rose Rudman, F. Horzen in žena, Frances Vozel, E. Kouzlarich in žena, Louis Ramovš, Frank Strnad, Joe Meyers in Angela Cergol; mrs. Nemanič in Frances Pleše vsaka po $1. Skupni prispevki znašajo $167.13.

Anton Blatnick,
tajnik št. 41 SANSa.

POMAGAJMO JUGOSLOVANSKEMU NARODU!

Pittsburgh, Pa.—Vstopili smo v novo leto. Ko smo bili otroci, smo nestrpno šteli dneve do božičnih praznikov in do novega leta. Seve, veselili smo se potic in drugih dobrot, ki nam jih je mati spekla ob praznikih. Seveda, nam ni mogla dati vsega, kar smo si poželeli, vendar pa je bilo nekaj.

Kako pa so letos preživeli božične praznike naši krvni bratje in sestre v stari domovini? Ne, oni niso praznovali praznikov po starem običaju, ne v veselju, sreči in miru. Oni so brez hrane, obleke in zdravil, oni krvavijo na bojnih poljanah, zmrzujejo v votlinah po gozdovih. Vendar pa vse to laže prenašajo, ker upajo na zmago Jugoslavije in pričakujejo od nas, njih bratov in sester iz Amerike, pomoči in podpore.

Bratje in sestre po širni Ameriki! Predočimo si njih trpljenje in jim pomagajmo! Ne verjemite sramotni in izdajalski propagandi plačanih monarhističnih agentov! To so ljudje, ki služijo bogatim interesom in bi radi zopet zasužnjili jugoslovanski narod. Toda izdajstvo teh kreatur ne bo pozabljeno ne v svobodni Jugoslaviji ne v tej deželi. Že danes si s klobukom zakrivajo oči.

Jugoslavija bo kmalu osvobojena, čas zmage se bliža, zato ni dovolj, kar smo za hrabre Jugoslovane do sedaj prispevali, temveč je nujno potrebno, je naša sveta dolžnost, da posežemo globoko v žep in darujemo za nje. Sedaj ni časa, da bi se izgovarjali, da bomo "poslali svojim", saj so vsi naši, vsi se borijo in trpijo, vsi so žrtve nasilnega in krutega nacifašizma in domačih kvizlingov, zato so vsi upravičeni tudi do podpore. Nikar se ne bojte, da bodo tudi to pot delili podporo monarhisti, temveč delili jo bodo tisti, ki so žrtvovali za Jugoslavijo, ki so se borili in krvaveli za svobodo in ki se še bore in krvave.

Podajmo bratsko roko, odprimo svoja srca in položimo na altar tega junaškega naroda vsaj tedensko plačo. To ni veliko, vsaj nam bo ostal še vedno de-

(Dalje na 3. strani.)

S snegom pokrita gora Fumiyama na Japonskem kaže ameriškim letalcem pot do Tokia, kamor spuščajo bombe iz ogromnih superbombnikov.

Politična strategija

Napisal Donald Bell

Zmešnjava glede smernic naše zunanje politike je dosegla v ameriškem javnem mnenju nov višek. Nikdo noče spoznati, da je stvar, za katero gre v resnici, pozicija Zedinjenih držav v zboru velesil po vojni. Mnogo govorimo o angleškem postopanju v Sredozemlju in o Churchillovem prizadevanju, da reši prašne in zastarele monarhije, a ne pomislimo niti malo na razmerje sil v Sredozemskem morju. Jezimo se na Angleže, ker podpirajo v Belgiji struje reakcionarjev, obenem pa zabavljamo, da so Churchillove oči upte v zamisel takozvanega zahodnega bloka. V trenotku, ko razpravljamo o bodočnosti Poljske, cepimo dlake okoli Atlantskega čarterja, mesto da bi upoštevali in uvaževali, da ameriški interesi tam niso prizadeti.

Nedavno sem pokazal v enem svojih člankov, da je globoka misel angleškega zahodnega bloka enostavno ta, da hočejo pograbiti vsa svetovna kolonijalna carstva in tako zapreti Ameriki vsako možnost, da razširi prostor svojega vpliva. Pri tem je le gol slučaj, da podpira Anglija v vseh deželah režime stare reakcije. Amerikancem, ki se zavedajo važnosti razmerja sil, bi bila angleška politika zahodnega bloka ravno tako neprijetna, ako bi se opirala na bolj demokratična in liberalna načela.

Naša sreča je pri tem, da moremo odgovoriti na angleška stremljenja, ki podpirajo fevdalne, strokopitne monarhije v različnih evropskih deželah, z bolj liberalno politike v tèh revolucionarno navdahnjenih deželah. Toda, ako naj povemo svoje mnenje z brutalno odkritosrčnostjo, bomo rekli, da je ta liberalni duh — kljub dejstvu, da je v skladu z ameriškimi tradicijami — le prijetna primes naše politike, ki stremi za tem, da odpre svet ameriškemu vplivu, ameriški trgovini in ameriškim idejam o varnosti na svetu. Naša politika nevmešavanja je močno različna od prejšnjega izolacionizma. Ta politika je izraz naše volje, da hočemo imeti v Evropi in tudi drugje na svetu, enake možnosti in prilike kot Anglija.

Večina kritikov našega zunanjega ministrstva, ki žive v strogo idealističnem ozračju, ne morejo razumeti, zakaj je Amerika tako odločno proti angleškemu postopanju v Grčiji in Italiji, dočim se tako nejasno in neodločno izraža glede poljskega vprašanja. Ti kritiki so odkrili v naši politiki nesigurnost in neodločnost ravno v trenotku, ko je začel Stetinius odvijati v svetu stvarnosti politike velike doslednosti in trdnosti. On namreč brani ameriške interese vitalnega pomena — njegovi kritiki pa zagovarjajo čuvstva, moralizirajo in izražajo svojo naklonjenost ali nasprotnost napram nekaterim našim zaveznikom.

Ko je Stetinius dne 5. decembra predal časopisju svojo ostro kritiko angleške politike, je marsikdo mislil, da spominja ta njegov ostri postopek na ruske metode in da je mladi zunanji minister zgrešil svoj korak — češ, saj je še neizkušen. Toda sličnost njegovega koraka z znamenitimi ruskimi izjavami preko časopisne agenture TASS ni bila niti v najmanj slučajna.

Troje vzrokov je za ta novi naglas in novo metodo. Najprej — predmet je bil važen. Potem, ta novi način se je izkazal kot izredno učinkovit. Diplomatični kovčki, včasih do vrha polni tajnih in nujnih not, ne najdejo odmeva, toda deset vrstic v listu **"Pravda"** je našlo takojšen in močen odmev. Tretjič, in to je najbolj važno, pozicija Amerike in Rusije v zboru sil je izredno slična, tako da oba naroda skoro nujno morata uporabljati tudi slične diplomatične metode.

Katere so te podobnosti? Sovjetska unija in Zedinjene države sta najmočnejši sili na svetu. Toda to dejansko stanje je trenotno še nekako novo in le teoretično priznano. Kljub vsem neverjenih ruskim zmagam je bil ves svet neprijetno presenečen, ko je Sovjetska unija prvič dvignila svoj glas in zahtevala, da se jo upošteva pri vseh važnih odločitvah svetovne politike. Diplomatične note niso pomagale nič — odgovori nanje so prihajali pozno in so bili nejasni in nedoločni. Britanska diplomacije je s svojo v e l i k o spretnostjo znala oddaljiti Ruse od vseh važnih in bistvenih vprašanj. To je vzrok, da je posegel Kremlin po teh svojih novih in nekoliko robatih metodah diplomacije.

Tudi Zedinjene države so primorane, da opozarjajo ves svet na to, da nobena važna odločitev ne more več pasti brez posvetovanja in pristanka našega zunanjega ministrstva. Britanija je ustvarjala povsod dejansko stranke "fait accompli", in Stetinius se je moral podvizati, da je opomnil svet in pred vsem Downing Street, da še živimo. Za umetniško sestavljene note, nove konference in poslanice ni bilo časa. Britanija je bila na tem, da ustanovi svoj takozvani zahodni blok. Obe, Amerika in Sovjetska Unija sta stopili v akcijo z največjo brzino. Sovjetska Rusija je povabila de Gaulla v Moskvo in ga prepričala, da naj opusti idejo zahodnega bloka. Naš State Department pa je izdal svoje izjave časopisom.

Premier Churchill je zelo trdovraten mož. Kljub zvezi med Francijo in Rusijo, kljub svarilu našega zunanjega ministrstva noče spremeniti svoje politike. Ne gre, da bi opustil to idejo, ker je edina, ki bi mogla znova vzpostaviti staro pozicijo britanskega carstva. Na kakšen način pa je poskusil Churchill rešiti svojo zunanjo politiko, ko je dobila tako hude udarce?

Poskušal je najprej ublažiti rusko opozicijo in nato šel na delo, da spravi v osamljenost ameriško opozicijo.

Ko je britanska vlada zvedela, da namerava Francija skleniti zvezo z Rusijo, je predložila, naj Francija kratkomalo pristopi v že obstoječo britansko-rusko zvezo. Ako bi bilo to sprejeto, ne bi bila mogla Francija imeti nobenih posvetovanj neposredno z Rusijo, razen v navzočnosti britanskih delegatov. Jasno je, da bi bili Angleži vodili ta pogajanja. V tem slučaju bi bila postala francosko-ruska zveza le pogodba zahodnega bloka — pod vodstvom Britanije — s Sovjetsko Rusijo, in Francija bi bila samo opora Velike Britanije.

Zdaj pa je to tako, da bo Francija, tudi ako sklene svojo zvezo z Britanijo, ostala popolnoma neodvisna. Radi tega si prizadevajo Angleži pomešati med seboj vse te zveze, da bi tako vsaj do neke mere odvzljali prijatelstvo med Francijo in Sovjetsko Rusijo. A da bi Rusija sprejela te spremembe, se je Anglija postavila na rusko stran v poljskem vprašanju.

Poljsko vprašanje je izkoriščeno tudi proti Zedinjenim državam. Ko je zahteval, da se Amerika izjavi v pogledu te zamotane zadeve, je postavil Churchill Ameriko pred nerazrešljivo uganko. Ako bi bili pristali nato, da zavzame isto stališče kot Churchill in priznali Stalinu pravico, da dela po svoje na Poljskem, bi dali iz rok argument proti Churchillu glede njegovega samolastnega delovanja v njegovih interesnih sferah. Ako pa bi se bili postavili odločno proti Stalinu, bi utegnili pognati Rusijo v roke Anglije, kajti Rusija nikakor noče ostati osamljena v kapitalističnem svetu.

Provokacija je bila spretna, tako spretna, da je večina ameriškega mnenja nasedla. Toda državni department je vendar našel izhod iz te zadrege. Izjava je navedla nekaj splošnih resnic in načel, katerim nikdo ne oporeka in namignila, da bomo pozdravili rešitev, katero utegneta izdelati Churchill in Stalin. Ta izjava ne veže Zedinjenih držav v nobenem oziru in dejansko ne pomeni nič. Prizadevati si moremo kakor hočemo — nikdo ne bo mogel najti v njej ničesar, kar bi bilo proti Poljski ali pa proti Rusiji. S tem si ohranili svojo diplomatično svobodo, ne da bi izgubili prijateljstvo Rusije. Tako, da ne bomo ostali osamljeni v svojem upravičenem prizadevanju, da preprečimo monopol kolonijalnih carstev, ki bi nam zapiral vrata v svet.

Konferenca v Atenah

Atene. (ONA) — Prvi korak je storjen — morda smo se nekoliko približali koncu streljanja. Včerajšnja (29. dec.) konferenca je soglasna, oziroma se je izjavila z večino glasov za takojšnjo uvedbo regentstva.

Ako bo nadškof Damaskinos postal regent, kar smatrajo, da je neizogibno, bo sestavljena nova vlada. Vprašanje sestave nove vlade pa je prav to, kar je zahtevala EAM (osvobodilna fronta), dočim se je angleški general Scobie temu protivil. Mnogo tukajšnjih opazovalcev izvaja iz tega, da utegne streljanje v Atenah kmalu utihniti.

Najbolj trdovratni med političnimi frakcijami, ki so se spopadli na tej konferenci, so bili rojalisti. Zapustili so konferenco čim je EAM objavila svoje zahteve. Na poti jih je udarila Churchillova izjava, ki je zanje najbrže bolj usodepolna kot so zahteve EAM. Churchill je izjavil, da po koncu sovražnosti ne sme priti do novih preganjanj in izključitev. A česar se fašisti in roajalisti najbolj boje, je ravno to — da bi EAM prišla zopet nazaj kot polnovreden član v novi vladi.

Churchill je brez dvoma uvidel, da je samo ena osebnost na razpolago, ki utegne pomiriti spor — Damaskinos, nadškof in primat Grčije. Levičarji na Grškem imajo mnogo zaupanja do njega in do njegovega liberalnega političnega prepričanja. Toda pristaši kralja in skrajne desnice nimajo zaupanja do njega, ker je mogočna in dinamična osebnost in ker vedo, da ne bo ostal le fasada.

Kaj bo z zlatòm poljske vlade?

Washington. (ONA) — Ako pride do tega, da se proglasi lublinski komitej za edino pravo in legalno vlado Poljske — kot je videti povsem verjetno — bo nedvomno nastal velik spor glede $68,000,000 v zlatu, ki se nahajajo v posesti poljske vlade v izgnanstvu v Londonu. To zlato se nahaja zdaj v Kanadi in Zedinjenih državah.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

S slavo ovenčana norost

(Leonard Mosley, vojni poročevalec padalcev)

Tako zbeganega nacista še nikoli nisem srečal, kakor je bil mlad nemški častnik, ki sem ga videl v Normandiji. Ves obupan je sedel v sobi obvezovališča v bližini mesta Caen.

Ko sem se mu približal in ga nagovoril po nemško, mi je dejal: "V časopisu naše stranke sem čital, da so Angleži trapasti. Seveda tega nisem verjel. Veliko sem potoval po tujih deželah, pa sem zato tako sodbo o Angležih smatral za golo propagando. V zadnjih 24 urah pa sem se prepričal, da je to gola resnica. Angleži so trapasti, naravnost nori . . ."

Nato pa je precej jezno dostavil: "Sicer je pa vseeno; reči pa moram, da je to bila s slavo ovenčana norost."

To je bil moj prvi razgovor s sovražnim častnikom, odkar smo se izkrcali na francoskih tleh. Poskušal sem ga pomiriti, da bi kaj zanimivega iztisnil iz njega. Pripovedoval je nekako takole.

S svojo četo je bil na manevrih. Vežbali so obrambo proti padalcem in jadralcem. Premikali so se po gozdovih in sadovnjakih v dolini reke Orne, ko so v zgodnjih jutranjih urah prvega invazijskega dne nenadoma zaslišali grmenje angleških letal. Že čez nekaj minut je pričelo snežiti britanskih padalcev, ki so pristajali na francoski zemlji.

"Svoje ljudi sem porazdelil po mestih, koder so pristajali padalci. Opozoril sem jih, naj bodo neusmiljeni in pripravljal sem se, kako bom pokončal prvega Angleža, ki mi pride pred oči. "Nacistični častnik je skremžil obraz. "'Kaj se je zgodilo, ko sem zagledal prvega Angleža, je dokaz za moje prepričanje, da so Angleži nori. S pištole sem dvakrat ustrelil proti njemu. Pogrešil sem. Angleški padalec se je umaknil za drevo in namesto, da bi streljal nazaj je na moje veliko presenečenje zakričal po nemško: "Povejte, gospod častnik, ali imajo vaši mladiči pogrinjala, da bi si jih izposodil?"

"Kdo ste vi? Kaj gobezdate neumnosti?" sem ga vprašal.

"Iz načelnih vzrokov nisem borec!" mi je odgovoril mirno padalec.

"Kaj pa potem počenjate tu?" sem ga vprašal.

"O," mi je odgovoril padalec, "med pohodom smo izgubili pogrinjala, imamo pa nekaj ranjencev—tudi Nemci so med njimi—ki smo jih spravili v neko hišo tu zgoraj. Nekaj moram najti, da se segrejejo. Presneto mrzlo je ob jutranjih urah v teh krajih. Ali bi mi ne mogli pomagati?"

* * *

Seveda Angležz načelnimi predsodki o ubijanju ljudi in brez orožja ni mogel Nemcu dopovedati, kako je prav za prav s to stvarjo na svetu.

Ko so prvi padalci in jadralci 7. junija pristali v Normandiji, je bilo v njihovi družbi tudi večje število bolničarjev in pomočnikov, ki so pripadali vojni bolnišnici. V prvih jutranjih urah so imeli precej izgub tako na mrtvih kakor tudi na ranjencih.

Padalski oficirji in moštvo, ki so imeli drugačne nazore o neobhodni potrebi obrambe domovine, so kljub temu občudovali mirne, požrtvovalne in sposobne reševalce človeških življenj, čeravno so si bili v nazorih različni. Delo bolničarjev v prvih invazijskih tednih spada gotovo med najbolj junaška dela te vojne.

Zdravniki in njihovi pomočniki so prihajali s prvimi valovi letal in z ostalimi bojevniki skakali. S seboj so prinesli celotno opremo za poljsko bolnišnico. Kakor ostale enote tako imajo tudi padalci s seboj 72 pint konzervirane človeške krvi za transfuzijo in tudi določene količine penicilina.

Ob 11. uri dopoldne prvega dne invazije so bolničarji izvršili pet velikih operacij in to v gozdu, kjer jih je sovražnik na 100 jardov daljave obstreljeval. Eden izmed bolničarjev mi je dejal: "Obstreljevanje nas ni prav nič motilo. Lahko ranjene vojake in take, ki so lahko na operacijo počakali, smo nosili na obalo. Kar tu delamo so samo resni slučaji, pri katerih je vsaka minuta časa dragocenost."

Bilo je več vojakov, ki bi gotovo pomrli, če bi jih nujno ne mogli operirati. Zato so mladi padalski kirurgi rezali s polno paro. Naša mala bolnišnica je v treh dneh obvezala 300 vojakov in izvršila 60 operacij. Vse to sta napravila dva mlada operaterja. Pri neki priliki so nacisti vrdli v neposredno bližino farme, kjer je bila nameščena bolnišnica in streli so padali iz vseh strani. Naš bolničar je ravno prevezoval trebušno rano nekemu ranjencu, ko ga je krogla zadela v hrbet. Še predno bi se lahko zvrnil na pacienta in ga mogoče s težo svojega telesa zadušil, ga je zagrabil tovariš, odstranil in nadaljeval njegovo delo. Operacija se je nadaljevala in je bila tudi uspešna.

Delo padalskih zdravnikov in njihovih pomočnikov, ki so neborci iz načelnih razlogov, je v resnici junaško delo. Danes pozdravljam njihov pogum, neutrudljivost in spretnost.

—(Bazovica)

Kako sodijo v Londonu o novi madžarski vladi

London. (ONA) — Ustanovitev nove madžarske vlade je zopet dokazov velike previdnosti, s katero nastopajo Rusi v deželah, iz katerih so pregnali Nemce.

Rusi so bili iz čisto vojaških razlogov prisiljeni, da preprečijo anarhijo zadaj za svojimi linijami, tako da bi bili najbrže pripravljeni sprejeti kakršnokoli vlado, ako jim je le zagotovila mir in red.

Opazovalcem, ki poznajo razmere, je videti sedanja vlada najboljša, katero je bilo mogoče sestaviti v krajih, ki so dozdaj osvobojeni. Nova madžarska vlada je zelo slična režimu, ki je zavladal v Rumuniji, le da se nahaja v njej tudi nekaj konservativcev, ki niso kompromitirani in predstavniki protinacističnih strank.

Grof Karoly je izjavil, da je nova vlada morda darlanistično značaja. Prerano je še, da bi mogli reči, da-li je to res, toda vlada se bo v svoji sestavi itak najbrže nekoliko spremenila, ko bo osvobojena tudi Budimpešta.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvrsni odsek

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAR, gl. pomožni tajnik — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd. — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel. — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik glasila — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik — Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik — 3587 W. 65th St., Cleveland 2, Ohio

Distriktni podpredsedniki

JOS. CULKAR, prvo okrožje — 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje — R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje — 7925 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje — 3979 Randall St., St. Louis 18, Mo.
URŠULA AMBROŽICH, peto okrožje — 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje — 833 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odsek

MATH PETROVICH predsednik — 253 E. 151st St., Cleveland 10, Ohio
VINCENT CAINKAR — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL — 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN — 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
LONALD J. LOTRICH — 1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH — 700 E. 260th St., Euclid 17, O.

Porotni odsek

ANTON SHULAR, predsednik — Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH — 315 Tener St., Luserne, Pa.
FRANK BARBIČ — 19511 Muskoka Ave., Cleveland 19, Ohio
ANDREW VIDRICH — 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK — 772 E. 185th Street, Cleveland 19, Ohio

Nadzorni odsek

FRANK ZAITZ, predsednik — 3301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANDREW GRUM — 17183 Snowden, Detroit 21, Mich.
JOHN OLIP — 331 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALGAJ — 25 Westclox Ave., Peru, Ill.
JOSEPH FIFOLT — 1327 E. 60th St., Cleveland 3, Ohio

Glavni zdravnik

DR. JOHN J. ZAVERTNIK — 3219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

nar 51 tednov za naše potrebe. Do danes so darovali največ tisti, ki imajo najmanj, dočim se mnogi, ki veliko premorejo, obnašajo kakor berači. Potreba je velika, ne odlašajte, prispevajte, kolikor morete!

Ob zaključku pa se v imenu tukajšnjega relifnega odbora najlepše zahvaljujem vsem, ki ste do sedaj pomagali. Bodite prepričani, da vam bodo vaši bratje in sestre v stari domovini zelo hvaležni. Upam, da boste še vnaprej sodelovali z našim odborom.

Paul Klun.

ODMEV NA GRŠKO TRAGEDIJO

Superior, Wyo.—To je moj drugi dopis v Prosveti. Zadnje poletje so oznanjevali, da bo konec vojne še pred božičem, toda božič je že minul in ni še nobenega izgleda, da je bo konec.

Sicer pa ni nič čudnega, da imamo še vedno vojno, kajti sedaj je pričel Churchill vojno proti Grkom kar na svojo roko. Kakor je videti, možu so se menda pričeli možgani kisati kot Mussoliniju in Hitlerju. Grki so se morali hudo boriti z Nemci, a sedaj pa so v boju z Angleži in domačimi kvizlingi. To je škandal prve vrste!

Čudim se, da so dobile vse ubežne vlade in vsi kralji zatočišče v Londonu. Drug drugemu gredo na roke menda zato, ker so si že poprej obljubili, da bodo pomagali drug drugemu. Te ljudske pijavke se imenujejo kralji. To je prelepo ime za njih. Jaz bi jih imenovala trote, ker se pasejo na ubogi ljudski pari. Ljudstvo bi moralo z njimi tako postopati kot čebelice s troti. In tem trotom daje potuho monarhist Churchill in vso varnost, da lahko žive v udobju, kakor da bi bili doma na svojih prestolih!

Te ljudske trote ne briga, ako pade milijone mladih življenj v vojni, samo da so oni na varnem in da imajo vsega preveč. Ako ne bosta Stalin in Roosevelt stopila na prste Churchillu, potem ni veliko dobrega zgleda za revno ljudstvo.

Predno končam, naj še povem, da pogrešam Barbičeve dopise in izražam upanje, da bi pričel zopet bolj pogostoma pisati. Na kritiko pa se naj ne ozira, kajti kritika je vedno bila in tudi ostane.

Želim, da bi bilo kmalu konec vojne in da bi se slovenski ujetniki kmalu povrnili domov. Pozdrav vsem čitateljem in dopisnikom Prosvete.—**Katie Bergant.**

PISMO NEZNANEMU VAŠČANU

Tacoma, Wash.— Pvt. Mario Gornik, ki je italijanski ujetnik in se nahaja v tukajšnjem taborišču, je naslovil pismo na brata Andreja Križmančiča in ga poslal na moj naslov s prošnjo, naj ga pošljem Prosveti za priobčitev. Joseph Klarich.

Pismo se glasi:

Dragi nepoznani sovaščan!

Čital sem Vaš dopis v Prosveti, v katerem ste omenili, da morda poznate mojega očeta. Predragi Andrej Križmančič, vam je dobro znano, da je bilo v naši dragi vasi veliko družin, ki so se pisale Križmančič, Žagar ali Marc, zato mi ne smete zameriti, ker se ne morem spomniti, kateri Križmančič ste Vi. Rad bi vedel, kako so rekli po domače pri Vaši hiši? Moja dolžnost je, da se Vam najlepše zahvalim, ker ste tako lepo opisali mojega očeta, kateri je umrl l. 1930, ko je bilo meni šele 15 let.

Kakor ste vi omenili, moj oče je bil zelo vnet pevec. Tudi jaz rad pojem, kajti sad ne pade daleč od drevesa. Pred leti sem pristopil k našemu pevskemu zboru Lipa. Imeli smo moški in ženski zbor. Večkrat smo se zbrali mladi ljudje, vzeli vsak svoje kolo in se odpeljali v bližnje vasice, da nas ni laška straža preveč nadlegovala. Tam smo bili v miru. Naša vas je namreč ob glavnih cestah, ki vodijo proti Reki in Postojni. Bil sem še majhen, ko so naši očetje in matere prepevali tiste lepe nagrobnice na pokopališču, toda Lahi so jim zabranili petje. Ko sem bil zadnjič doma, pa smo še vendar peli pokojnemu pred hišo in v cerkvi.

Pošiljam Vam naslov in pričakoval bom Vašega odgovora. Mario Gornik, 9th Italian Q. M. Service Co., Mt. Rainier Ordinance Depot, Tacoma, Wash.

Pozdravljam vse ameriške Slovence in želim, da bi ta svetovni vihar kmalu utihnil.

Mario Gornik.

PRISPEVKI ZA JPO-SS

Kemmerer, Wyo.—Na seji društva št. 267 SNPJ smo razpravljali glede pomoči bednemu jugoslovanskemu ljudstvu. Tukaj imamo postojanko št. 40 SANSa, a prejeli nismo že več mesecev nobenih prispevkov, to pa vsled tega, ker nekateri se ne strinjajo s smernicami SANSa, češ, da dela preveč na političnem polju in ne za pomoč potrebnim rojakom v stari domovini.

Za JPO-SS so prispevali sledeči: po $5: Louis Sajovic, John Starovasnik, Anton Boršnar in žena in John Kržišnik; Mary Zebre $2.50; po $2: Frank Molličnik, John Mohar, J. H. Krzisnik; po $1: Amalia Krusich, Joe Kropushek, Anton Shemlak in neimenovan; Louis Marchek ml. 50 centov.

Najlepša hvala vsem darovalcem. Naši rojaki v stari domovini bodo z veseljem sprejeli pomoč, pa naj pride od te ali one organizacije. Pojdimo na delo in prispevajmo čim več!

John Krzisnik.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

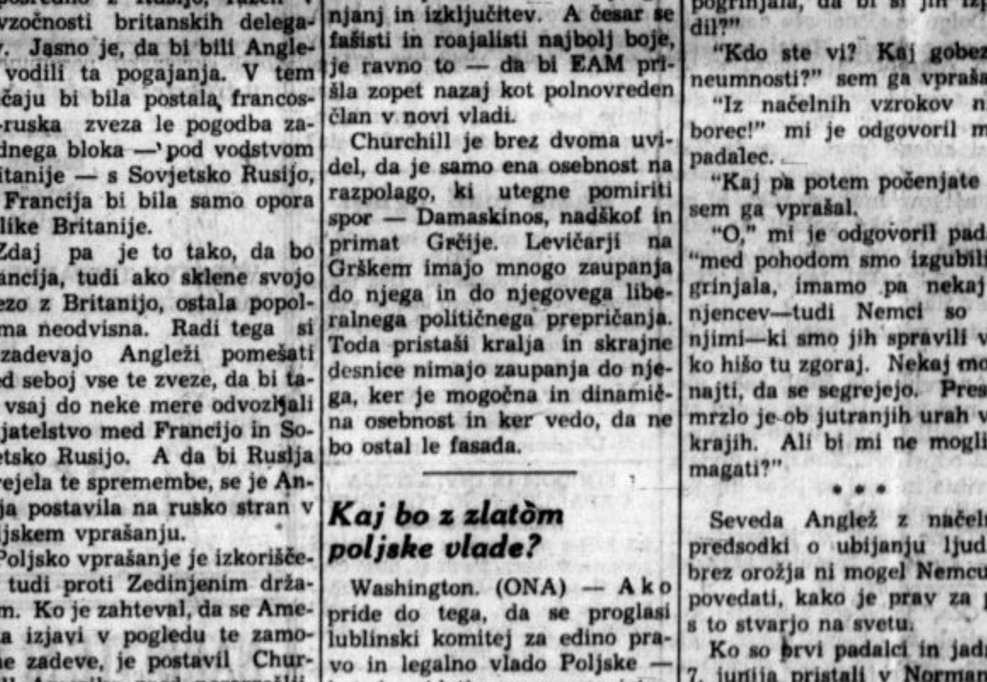

To je prva slika, ki je bila sneta po predoru francoske armade do nemške reke Rene v bližini švicarske meje. Na sliki preko Rene je videti obmejno švicarsko mesto.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

PETO POGLAVJE

Odposlanstvo

Toliko časa je molčal in nepremično strmel v mizo, da sem naposled prestal govoriti, vprašujoč se, kakšna muha ga je neki pičila in zakaj mi ne reče tistega, česar sem se nadejal od njega. Tega, kakšen bo njegov svet, sem bil tolikanj gotov, da sem dal svoji pripovesti že od začetka temu primerno barvo. Pokazal sem mu svojo užaljenost, ponovil mu vse zaničljive besede in ga tako poučil o vsem, kar je moral vedeti, da izreče nasvet, ki sem mu ga bil v duhu že naprej položil na jezik.

Toda župnik še vedno ni izpregovoril. Stokrat sem ga bil čul, kako je zatrjeval svojo simpatijo do ljudstva in svoje sovraštvo do podkupljivosti, sebičnosti in vseh zlorab uradne oblasti; ura še ni bila minila, kar je z iskrečimi se očmi govoril o padcu Bastilje. Po njegovem nasvetu sem bil dal sežgati sramotni steber; na njegovo prigovarjanje sem bil lani daroval v času lakote veliko vsoto za prehrano veščanov. In zdaj, ko sem čakal, da vstane in mi jame prigovarjati, na zaigram svojo vlogo, je molčal!

Nazadnje se nisem mogel več premagovati. "Nu?" sem rekel vznemirjeno. "Ali mi nimate ničesar povedati, gospod župnik?"

Tako govoreč sem prestavil eno izmed sveč, da bi mu bolje videl v lice. Toda on je še vedno pobešal oči in se ogibal mojega pogleda; njegov obraz je bil zamišljen in njegovi prsti so se igrali z drobtinicami.

"Gospod vikont," je dejal naposled z resnim glasom, "po svoji babici sem tudi jaz plemič."

Bilo mi je, kakor da sem pal z neba, ne zato, ker je bila ta podrobnost nova zame, ampak zato, ker sem videl, kam meri.

"In zaradi tega," sem dejal, "zaradi tega bi radi . . ."

Ustavil me je z mahljajem roke.

"Ne,' je rekel rahlo. "Nič ne bi rad. Zakaj vzlic vsemu sem rojen iz ljudstva in s poklicem siromak. Toda . . ."

"Toda kaj?" sem ponovil zlovoljno.

Namestu odgovora je vstal, vzel enega izmed svečnikov in stopil k steni, ki jo je krasila slika mojega očeta, obrobljena z vencem umetno izrezljanega listja, in prečital ime, ki je bilo zapisano pod njo;

"Antoine du Pont, vikont de Saux,' je rekel kakor sam pri sebi. "Pravičnik je bil in prijatelj siromakov. Bog mu daj večni mir in pokoj!"

Zamišljeno mu je gledal nekaj časa v resni in plemeniti obraz, ki mu je očividno vzbujal mnogo spominov; nato je s svečnikom v roki pristopil k portretu, ki je visel na nasprotni steni.

"Adrien du Pont, vikont de Saux, polkovnik flandrskega polka," je čital. "Mislim, da je bil ubit pri Mindenu. . . . Vitez svetega Ludvika in kraljevskega doma. Zal plemič je bil in gotovo tudi hraber. Nisem ga poznal."

Odgovoril mu nisem, toda rdečica mi je jela stopati v lice, ko se je obrnil k tretji sliki, za mojim hrbtom.

"Antoine du Pont, vikont de Saux," je čital, dvigaje svečo. "Maršal in per francoski, vitez kraljevskih redov, polkovnik kraljevega doma in član tajnega sveta . . . Umrl za kugo v Genovi leta 710. Slišal sem, da je bil poročen s princeso Rohansko."

Dolgo ga je gledal; nato se je približal četrtemu portretu in stal nekaj trenutkov molče pred njim.

"In tale?" je izpregovoril naposled. "Ta je bil plemič nad plemiči. 'Antoine, gospod du Pont de Saux, vitez reda svetega Ivana Jeruzalemskega.' Širitelj francoskega jezika. Umrl je v La Valetti, tisto leto po veliki oblegi, za ranami, kakor pravijo — od nezaslišanega dela in napora, kakor piše redovni letopis. Krščanski vojnik je bil."

Ta slika je bila zadnja. Ko jo je nekaj časa ogledoval, se je obrnil in postavil svečo na ploščeno mizo. Njega gladka plošča je obenem s stenskim opažem požirala vso luč in najina obraza, ki sta bila edina razločno vidna v svetli obstreti, sta se risala na temnem ozadju. Priklonil se mi je.

"Gospod vikont," je dejal naposled z rahlo drhtečim glasom, "potomec ste plemenitega rodu."

Skomignil sem z rameni.

"To je znana stvar," sem dejal. "Nu — in?"

"Ne upam se vam dajati nasvetov."

"Toda stvar je dobra!" sem vzkliknil.

"Da," je tehtno odvrnil, "to trdim od nekdaj. Ne upam se preklicati svojih lastnih besed. Toda . . . stvar ljudstva je stvar ljudstva. Pustite jo ljudstvu."

"Vi govorite tako!?" sem se zavzel, osuplo mu strmeč v obraz. "Vi ki ste mi več ko stokrat dopovedovali, da sem človek iz naroda, da je plemstvo izšlo iz ljudstva in da sta v Franciji samo dva stanova: ljudstvo in kralj!"

Nekam žalostno se je nasmehnil in pobobnal s prsti po mizi.

"Govoril sem teoretski," je priznal. "Zdaj, ko bi moral izpremeniti teorijo v prakso, me ostavlja pogum. Zakaj tudi v mojih žilah se pretaka kaplja plemenite krvi, gospod vikont, in verjemite mi, da vem, kaj to pomeni."

"Ne razumem vas več," sem rekel ves zmeden. "Zdi se, gospod župnik, da hočete biti voda in ogenj, oboje namah. Ko sem vam prejle povedal, da sem na plemiški skupščini govoril v prilog ljudstvu, ste mi pritrjevali."

"Ravnali ste plemenito."

"In zdaj?"

"Tudi zdaj trdim isto," je s prepričanjem odvrnil abbe Benoit. "Plemenito ste ravnali. Borite se za ljudstvo, gospod vikont, toda borite se v svoji lastnih vrstah. Povzdigujte svoj glas tam, kjer ne boste želi ničesar razen graje in nespoštovanja. Toda če že mora priti med vašim slojem in med preprostim ljudstvom, med plemstvom in med meščani do boja in če se plemič ne more ogniti izbere, da se pridruži svojim stanovskim tovarišem ali pa stopi v vrste ljudstva, tedaj" — glas abbeja Benoita je nekoliko zastal in njegova bleda, shujšana roka je rahlo pobobnala po mizi — "tedaj bi vas rajši videl med vašimi ljudmi."

"Zoper ljudstvo?"

"Da, zoper ljudstvo," je odgovoril, kakor da mu gre beseda nerada z jezika.

Strmel sem, da še povedati ne morem, kako.

"Ali, za Boga," sem vzkliknil, "najpreprostejša logika . . ."

"Oh," je nadaljeval, otožno majaje z glavo in dobrohotno gledaje name. "Tu me držite, vem. Logika je zoper mene. Pamet tudi. Stvar ljudstva, stvar reforme, poštenja, žita po nizki ceni in enake pravice za vse mora biti dobra stvar in tisti, ki jo zagovarja, mora imeti prav. Priznam to, gospod vikont. In ne samo to. Ako bo ljudstvo prepuščeno samemu sebi, ko bo branilo svojo stvar, tedaj bodo izgredi najbrže večji, nego je treba. Zavedam se tega. A čuvstvo mi ne dovoljuje, da bi ravnal tako, kakor veleva razum."

(Dalje prihodnjič.)

BARAKE

Adam Milkovič

(Nadaljevanje.)

Tako je govoril do večera. Ko pa so se prižgale nad ulico tiste velike, bele luči, je potegnil klobuk na oči in stekel domov.

Mačeha je stala na pragu in mu pobrala denar. Potem je stopila v barako, porinila pred-enj večerjo in odšla.

"Očeta poiščem!" je rekla na pragu.

Andrejček je prisluhnil. Slišal je zunaj njene korake. Stopil je k oknu. Od tu je natančno videl, kako je pod lučjo še enkrat preštevala denar. Potem si je popravila lase in hitro odšla.

Za obzidje je legla trda noč. Deseta ura bije. Andrejček sedi na ležišču, sam je. Roke ima sklenjene, za mrtvo mamico moli. Zunaj tuli veter, tanko zvene šipe v oknih in asfaltna lepenka tolče na strehi svoj neenakomerni takt. Potem pričnó padati na streho debele kaplje. Tudi v okno se zaganjajo. Andrejček prisluškuje v noč, misli na mamico in zapre oči. Ob takih trenutkih mu postane nenadoma tako lepo, tako toplo.

Potem vstanejo pred njim nenadoma visoke palače. On sloni ob zidu in pred njim se ustavljajo ljudje. Čigav si? ga vprašá prvi osorno. Odkod si? vprašuje drugi. Domov se poberi, potepin! ga nažene tretji s svetlo okovano palico. Andrejček se skrije za vogal in pogleduje iza marmornatega stebra, ki stoji ob vhodu sive palače.

Ura bije enajst. Zunaj lije dež in v barako kaplja skozi streho voda.

Nekdo prihaja! Andrejček prisluhne. Zdaj se odpro vrata, v barako stopi oče. Andrejček se v strahu pokrije čez glavo. Ali je oče pijan? Ali je tudi teta z njim? Tako ugiba in zadržuje sapo. Oče prižge luč, stopi k njegovi postelji in mu odgrne odejo z glave.

"Spiš?"

Andrejček pripre oči.

"Kje je teta?" vpraša oče z lučjo v rokah.

"Ne vem!" zajeclja Andrejček. "Zvečer je odšla."

"Kam?" Na očetovem čelu so gube. Andrejček jih natančno vidi. Tudi očetovo pest vidi. Zboji se.

"Ne vem!" reče in se skrije pod odejo.

Oče stisne pesti in zakolne. Nato stopi trdo po baraki, odpre omaro, stiče po obleki in nerazumljivo mrmra. Potem šede k mizi, stisne glavo med pesti in strmi v tla. Andrejček pogleduje izpod odeje, zunaj tuli vihar in po nebu se vijejo ognjene kače.

Tedaj se tiho, komaj slišno odpro vrata. V barako stopi ženska, razmršena je in voda ji curlja z las, po obrazu in po obleki ji teče.

"Hohohoho," se zakrohoče s hripavim glasom, "glej, glej, dedca—ti si že doma? Hoho . . ."

Pijana je. Opoteče se k mizi in omahne na stol. Tedaj se oče nenadoma dvigne, stopi k njej in stisne pesti. Potem jih dvigne in udari teto po glavi. Krik in vpitje se razleže po baraki, oče pa dviga pesti in tolče, tolče . . .

Andrejček se stisne pod odejo in joče in prosi Boga, da bi bil kmalu zdan . . .

Kako dolga, kako žalostna je taka noč!

Moralo je biti ob dveh, morda ob treh, ko je to noč začutil Andrejček, da nekdo polahko odgrinja raz njega odejo. Prestrašil se je. Narahlo je pripri oči, ampak v baraki je bila trda tema, prav ničesar ni mogel razločiti, samo roko je čutil, kako narahlo je vlekla odejo z njegove glave. Kdo bi bil to? In kaj hoče? Potem se mu je zazdelo, da je nekdo počasi sedel na njegovo posteljo. Vztrepetal je in mraz se mu je zajedel v kosti. Ta hip je žvignil zunaj po nebu blisk in Andrejček je prestrašen spoznal v človeku—svojega očeta. Zakaj je prišel k njemu? Kaj se je zgodilo?

V strahu je zapri oči in se potuhnil.

Dolgo je slonel oče nepremično na postelji. Moral je nekaj premišljevati. Morda pa je bil žalosten, ko je včasih tako globoko vzdihnil? Potem se je počasi sklonil prav k Andrejčku in Andrejček je nenadoma začutil njegovo hrapavo roko, ki mu jo je nalahko položil na čelo. Gotovo je oče mislil, da Andrejček spi; zakaj tedaj je dejal prav tiho:

"In vsemu sem kriv jaz sam . . ."

Andrejček je čutil, kako gleda nad njim iz teme očetov obraz, čutil je njegov dih in je počasi odprl oči. Zunaj je divjala nevihta in zdaj se je za hip posvetilo v baraki.

"Ti ne spiš?" se je prestrašil oče, ko je za trenutek zagledal njegove odprte oči.

"Oče," je boječe zašepetal Andrejček in iztegnil izpod odeje roke. Tedaj se je oče sklonil na njegovo blazino, si prikril z dlanmi obraz in nerazumljivo mrmral. Nekaj je stisnilo Andrejčka v prsih: Zakaj je prišel oče k njemu? Zakaj je tako žalosten? Boječe se je dotaknil z drobnimi prsti njegovega obraza in dejal:

"Oče, zakaj ne spiš? In zakaj si tako žalosten?"

"Kaj bi ti pravil, Andrejček," pravi oče. "Težko mi je, ko spoznavam pot, po kateri hodimo. Midva morava proč od tod, v novo, čisto življenje . . ."

Potem je zopet stisnil glavo med dlani in mrmraje govoril sam s seboj.

Štiri je in noči kar noče biti konec. To noč je Andrejček še dolgo mislil na očeta. Zdaj ga ima še mnogo rajši . . .

Mrači se, dan vstaja, hladen je, meglen. Oče je odšel na delo, mačeha hrope razmršena in premočena na slamnatem ležišču. Njen obraz je zabuhel in pod očmi so velike, črne lise.

Andrejček gre v šolo. Bos je. Njegova srajčka je tanka in v suknjiču so luknje. Počasi stopa po cesti za vodo. Iz struge se vlečejo bele megle in z neba drobno rosi. Andrejček je kruh, postaja ob hišah in se ozira v okna, v široka okna, iz njih se čuje smeh, veselje. Potem gre dalje, tesno mu je pa premišljuje: Kam je odšla sinoči teta? Zakaj jo je oče tepel? Potem je prišel k njemu, naslonil se je na njegovo posteljo in je bil tako žalosten.

Ali ga bo teta tudi danes napodila pod tisto visoko hišo, kjer je stal včeraj vse dopoldne? O, ko bo Andrejček velik, bo na svetu čisto drugače! si misli. Andrejček bo zgradil hišo, ravno streho bo imela in velika, svetla okna. In oče ne bo več tako žalosten, nič ne bo hodil v tiste grde beznice. Stanovala bosta v velikih sobah in se bosta pogovarjala o mamici in o drugih lepih stvareh bosta govorila. Da, da!

(Dalje prihodnjič.)

VRHNJA PLAST

". . . in zgodilo se je, da so bile vse unije uničene in ljudje so potem srečno živeli . . ."

Razni mali oglasi

POMOČNIK V PEKARIJI
DOBRA PLAČA
Oglasite se na 4858 No. Kedzie Ave.
Phone—Keystone 2376

"PIPE MACHINE" OPERATORJI
Izkušeni ali brez skušnje. Dobra plača in delovno stanje.
MILLER SUPPLY CO.
2100 So. Sawyer—Tel. Crawford 3400

Proda se 4 sobna "Cottage" hiša. Za eno karo garaža. 5330 S. Laramie Av.

HIŠNICE POTREBUJEMO
840 No. Michigan Ave., 7 nadstropna uradno poslopje. Izvrstno delovne stanje. Vprašajte za Mr. Diem.

NOČNI ČUVAJ IN HIŠNIK
Prosto spalna soba po dnevu, ako želite. Eagle Laundry, 2750 W. Roosevelt Road.

ŽENSKA ZA ČIŠČENJE URADOV.
Dobro delovno stanje.
2700 N. Karlov Avenue

DELO DOBE
HIŠNICE "JANITRESSES"
Ženske za čiščenje
Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer.
Vojno nujna industrija.
Rabimo tudi pomočnice v jedilnici
VPRAŠAJTE pri:
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKE
Street Floor
309 W. Washington Street

Razni mali oglasi

Hotelske služkinje in čistilke
STALNO DELO
DOBRE DELOVNE OKOLIŠČINE
"Full" ali "part time," kakor želite.
$92.00 na mesec. Oglasite se
EDGEWATER BEACH HOTEL
v uposlovalnem uradu
5357 Sheridan Road

Potrebujemo NOČNEGA ČUVAJA
STALNA SLUŽBA
Cadillac Glass Co.
900 W. Cermak Rd.

$50.00 NAGRADE
ako prodate meni vaš avto—ali veste za koga, ki ima na prodaj dobro karo.
Kličite SEEley 0607
Zvečer pa JUNiper 1530

ŽENITVENA PONUDBA
Seznaniti se želim s Slovenko v starosti 44 do 48 let, bodisi dekle ali vdova; imeti pa mora nekaj prihrankov. Za več pojasnila pišite na naslov: SLOVENEC, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Razni mali oglasi

FIN DOM IN INVESTICIJA
4 APARTMENTNO POSLOPJE
SAMO $14,500.00
2-5 in 2-4 moderno in čisto. Parna gorkota, stoker. Na 92 st. blizo Cottage Grove in St. Joachim's Parish—2 bloka do I.C. Takoj je plačati $4,500.00. Kličite Dear. 1770 po dnevu, zvečer ali v nedeljo.

"BUS BOYS"
STALNO DELO
DOBRO DELOVNO STANJE
Dobra plača—pridite še danes!
Oglasite se
Edgewater Beach Hotel
v uposlovalnem uradu
5357 Sheridan Road

TISKARNA S.N.P.J.
sprejema vse
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih . . . . . .
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
. . . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. . . . Cene zmerne. uzijsko delo prve vrste
Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2657-59 S. Lawndale Avenue . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4604

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložo eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Kdor pa člani še plačuje pri assessmentu $1.20 za tednik, se jim to priloži k naročnini. Torej zdaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vsa lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Chicago in okolico je $7.50	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50
Za Evropo je	$6.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vsa lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $_____

1. Ime _____ Čl. društva št. _____
Naslov _____

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. _____ Čl. društva št. _____
3. _____ Čl. društva št. _____
4. _____ Čl. društva št. _____
5. _____ Čl. društva št. _____
Mesto _____ Država _____
Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

KUHARSKA KNJIGA:
Recipes of All Nations
RECEPTI VSEH NARODOV
NOVA IZDAJA STANE SEDAJ $3.00
Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani
Recepti so napisani v angleškem jeziku posebej pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.
Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.
Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York 11, N. Y.